

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОСТІ, ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В сучасних умовах життя всі ми з Вами відчуваємо особливий дефіцит духовності в молодому поколінні, як різко відбувалась переоцінка цінностей, який низький рівень моральності, а такі риси, як патріотизм, висока громадянськість, відійшли на задній план, а то і часто викликають зневажливу посмішку.

Багато хто з нас розводить руками, що мовляв, можна вдіяти, коли такий хаос в державі та нинішнім державотворцям, здається, нині не до молоді.

Але ми з вами, викладачі і куратори, несемо особливу відповідальну місію в житті.

Формуємо молодих і несформованих особистостей , і тому хто, як не ми, незважаючи на всі державні катаклізми, політичні пристрасті та економічні негаразди , маємо рятувати ситуацію, щоб не втратити зовсім підростаюче покоління, молодь, якій будувати майбутнє. Яким бути цьому майбутньому, залежить від нас , вихователів. ”Якщо педагогіка хоче виховувати людину у всіх відношеннях , то вона повинна пізнати її теж у всіх відношеннях “,- писав К.Д. Ушинський.

Перед нашим суспільством стоїть завдання – підготувати молодь до повноцінного активного життя в демократичному суспільстві в умовах ринкової економіки. Тому величезна відповідальність покладається на куратора групи, якому доводиться створювати та розвивати студентський колектив, формувати систему взаємовідносин.

З перших днів роботи зі студентами я намагаюся зробити все, щоб вони швидко пройшли адаптацію в соціумі, були готові до вирішення складних життєвих проблем і ситуацій, були задоволені своїм життям і працею. Людина працює не тільки аби прожити, вона прагне більшого – щоб праця приносила їй задоволення. Я наполегливо підводжу студентів до висновку, що праця є основною передумовою для того, щоб відчувати себе успішною людиною.

Всю свою роботу, як куратор, я спрямовую на набуття студентами навичок, які для їхнього життя мають неабияке значення:

- отримувати задоволення від праці
- виробляти в собі наполегливість і силу волі
- раціонально використовувати час для самоосвіти та улюблених занять
- наполегливо долати труднощі
- самовдосконалюватись та самоутверджуватись

А.С.Макаренко відмічав: "Моїм головним принципом...завжди було: якомога більше вимог до людини, але разом з тим і якомога більше поваги до неї".

У своїй роботі з групою я намагаюсь всіма своїми діями спонукати студентів до праці.

У наш жорсткий , прагматичний вік, коли людині одній вижити дуже важко, я основною метою стало виховання колективізму. Керуючись принципами А.С. Макаренка, основним

завданням є сформувати колектив, розвивати особистість через колектив на перше місце. Ми з групою проводимо місячники озеленення, доглядаємо парк Пам'яті та обеліск загиблим воїнам у центрі міста. Активно і постійно беремо участь у акції "Як живеш, ветеран?"

Я вкотре переконуюсь, що спільна праця здружує і згуртовує колектив, допомагає визначити неформальних лідерів і дає змогу кожному з них проявити свої кращі якості.

Студенти через спілкування в групі пізнають світ людських стосунків, самостверджуються, пізнають себе.

І враховуючи вище сказане, я намагаюсь допомогти кожному студенту знайти своє місце в колективі, суспільстві. Для цього я використовую різноманітні психологічні тести і методики для вивчення лідерства та ієрархічних взаємовідносин у групі.

Під час індивідуальної роботи зі студентами я намагаюсь зрозуміти їх як своїх дітей, не допускаю авторитарних відносин та виникнення психологічного бар'єру. Докладаю всіх зусиль, щоб створити міцний та дружний колектив. Проводжу цілий ряд бесід та диспутів, щоб надати студентам можливість висловитися. Спільно зі студентами під час детального обговорення плануємо роботу нашого мікро колективу. Тимчасово призначаю актив групи, визначаю напрямки його діяльності з наступним аналізом дій. І вже наприкінці першого семестру чітко визначаються лідери і формується "здорове" самоврядування групи. Всі студенти групи виконують окремі доручення і охоплені гуртковою роботою та участю в спортивних секціях та гуртках технічної творчості, де теж є можливість самоутверджуватися і проявляти свої здібності

Спілкуючись із студентами, необхідно дотримуватися певних правил:

- звертатися з повагою до студента ;
- бути уважним при невербальному спілкуванні;
- вміти вислухати, не перебиваючи і не тиснучи своїм авторитетом;
- бути уважним, терплячим і поважати думку співрозмовника;
- співчувати, ставити себе на місце студента;
- уникати читання моралі нотацій;

Антуан де Сент-Екзюпері писав: "Всі дорослі були спочатку дітьми, тільки мало хто з них це пам'ятає".

Я з дитинства мріяла працювати вчителькою. Я дуже люблю свою роботу. Люблю студентів і розумію їх, а діти, як ніхто, тонко це відчують. За час роботи з групою, здається, вивчила кожного, прийняла в своє серце як рідного.

під час спілкування з студентами я зрозуміла, що ці дорослі діти мають потребу в володінні професією, однак ще більшу потребу вони мають у мистецтві жити і спілкуватися з людьми у своїх щоденних ділових і громадських контактах.

Уміння будувати стосунки з людьми , - найважливіша з проблем, що стоїть перед ними. ми із студентами групи читаємо історичні життєписи багатьох великих людей від Фредеріка

Тейлора до Йосипа Єрманського, Гаріссона Емерсона до Олексія Гастєва, від Дейла Корнегі до Генрі Форда ... ми вирішили не шкодувати часу, щоб не пропустити жодної цінної практичної ідеї, яка в минулі роки будь – коли і будь – ким використовувалась для придбання друзів і впливу на людей.

Під час спілкування зі студентами я враховую мотивацію підліткових самогубств: переборювання почуттів безнадії та безпорадності, підвищеної чутливості до образи власної гідності, максималізму в оцінках людей і подій, невміння передбачати справжні наслідки своїх вчинків. Властива періоду ставлення особистості самовпевненість у поєднанні з вищевказаними рисами породжує відчуття безвихідності, фатальності конфлікту, загострює переживання відчаю та самотності.

При такому внутрішньому стані навіть незвичайний стрес може призвести до небезпеки суїциду. Я всіма методами і способами даю зрозуміти вихованцям, що не потрібно зупинятися в одному полюсі емоцій. Людина може любити і водночас відчувати відверту ненависть: сенс життя не зникає, навіть якщо воно приносить душевне страждання. Темрява і світло, радощі і печалі, щастя і страждання є нероздільно переплетеними нитками у тканині людського існування. Особливо чітко й наполегливо я доводжу про людські можливості і силу, а також те, що кризові стани звичайно минають, а самогубство безповоротне.

Під час бесід з дівчатками ми часто вивчаємо правила етикету для сучасної жінки по книзі Надін де Ротшильд "Правила хорошого тону". Коли автор цієї книги ще не була баронесою, а була молоденькою акторкою, вона знайшла книгу про хороші манери. Вона читала і перечитувала її як роман. У ті часи молода жінка мріяла тільки про красу і розкіш. І випадково відкрила для себе, що шлях до щастя і успіху лежить через вміння правильно поводити себе: завжди, скрізь, за будь-яких обставин.

У своїй педагогічній діяльності керуюсь важливими установками видатних педагогів про виховане значення похвали. Тому хвалю студентів за кожен успіх від усієї душі, добре розуміючи і усвідомлюючи, що це не є лише визначенням їх успіху, а й пробудженням їх особистих можливостей до реалізації і самовизначення.

У спілкуванні зі студентами завжди підкреслюю, що в найскладніших, най безвихідніших ситуаціях вони повинні активно шукати вихід, займати активну життєву позицію, відстоювати свою думку.

Вкотре перечитуючи зі студентами "мисливські розповіді" Форда, ми дійшли до висновку, що будь-яка людина береться за ту справу, яку любить і яку може виконати, і зрештою, знаходить ту роботу, яка дає можливість реалізувати її здібності. У Форда існує ніби-то природний професійний вибір. Він так і говорить: "У грандіозному процесі відбору на нашій фабриці кожний зрештою потрапляє туди, куди заслуговує".

Запровадження кращого педагогічного досвіду, досягнень світової педагогічної науки, традицій педагогіки та психології

Протягом своєї педагогічної діяльності я випустила чотири студентських групи, тому маю досвід виховної роботи з молоддю. Всі мої студенти-випускники завжди відзначались старанністю в навчанні, гарною поведінкою, активною громадською діяльністю. Цим я можу пишатися. Але завжди розуміла, що не можна зупинятись на досягнутому, час вимагає завжди йти вперед, аби завжди бути успішним в кожній справі, а особливо в педагогіці.

Тому творчі пошуки методів і засобів удосконалення своєї професійної підготовки я завжди шукаю і знаходжу вітчизняній історико-педагогічній спадщині.

Для мене цінними є вказівки видатного українського педагога-новатора і вченого експериментатора В.О. Сухомлинського. Найприйнятнішою є ідея гуманістичної спрямованості особистості вчителя і педагогічної діяльності в цілому.

Бути особистістю, зразком високих якостей, щоб виховувати інших. Це девіз мого життя, моєї професії.

На думку педагога-гуманіста, справжнього вчителя повинна відзначати повага до особистості учня, його людської гідності.

Тому у всіх педагогічних діях виходжу передусім з інтересів і потреб особистості студента.

Завжди пам'ятаю попередження В.О. Сухомлинського від небезпеки відходу від духовності у вихованні, підміни справжньої поваги до особистості студента поблажливістю чи авторитетом грубої сили, оскільки те й інше принижує людську гідність.

Ніколи не дозволяю собі підвищити голос на студента, не вислухати його. Особливо намагаючись зрозуміти причину його негативної поведінки чи замкнутості.

Якщо більшість студентів групи мене щиро другою мамою, я цим пишаюсь, бо це дешевий авторитет, це не легка і систематична співпраця куратора з кожним студентом на правах довіри і взаєморозуміння.

Здійснюючи виховний процес в групі, читаю та перечитую видатного українського педагога А. Макаренка, чия спадщина займає особливе місце і в нових умовах сучасності. Його педагогічний досвід і теоретичні погляди містять багато цінного. Ідеї і досвід Макаренка виступають методологічною базою для розроблення таких найсучасніших концепцій, як особисто орієнтоване виховання, гармонізація єдності інтересів особистості, колективу і суспільства, суб'єкт – суб'єктивні виховні відносини, цілісність педагогічного процесу.

У своїй роботі куратора керуюсь доводами А.Макаренка, що виховання – це об'єктивний процес, взаємодія дітей і дорослих – рівноправних партнерів.

У постійному спілкуванні з студентами завжди підкреслюю, що у самих складних, безвихідних ситуаціях вони повинні активно шукати вихід, займати активну життєву позицію.

Мені, як вихованцю школи-інтернату імponує форма організацій – виховний колектив, виховуючи відносини в ньому. Я зростала на цьому, формувалася як особистість, ціную взаємовідносини і підтримку друзів і по нині.

Використання краєзнавчого матеріалу, історичних пам'яток та визначних місць культури

Надзвичайно поталанило кураторам у тому, що навчальний заклад знаходиться в історичному і культурному центрі Поділля і всієї України – місті Тульчині.

Історична слава Тульчина відображена в таких рядках поета Василя Багрія:

Були ви чи ні у нас в Тульчині?

Приїдьте в це місто, нове й старовинне,

І в нас в Тульчині на вірнім коні

Великий Суворов на площі зустріне.

Тут Пушкін спинявся у сонячний день

І туку стискав декабристам,

Найкращі віночки вкраїнських пісень,

Сплітав Леонтович хористам.

Багатющу історію Тульчина я використовую у виховній роботі, відкриваючи перед студентами героїчне минуле нашого краю, історію життя прославлених особистостей. Це формує їх як патріотів, громадян своєї держави збагачує духовний світ молодих людей.

У Тульчині 75 років функціонує краєзнавчий музей, а також музей-садиба Леонтовича, будинок Пестеля, палац Потоцьких, а також Суворовські казарми, де разом зі своїми воїнами перебував Суворов.

Особливо тісна співпраця поєднує нашу роботу з роботою краєзнавчого музею. Студенти групи постійно відвідують музей, діючі виставки та експозиції. Наукові працівники музею допомагають студентам у пошуковій роботі. До 60-річчя Перемоги нашого народу у Великій Вітчизняній війні за допомогою краєзнавчого музею було зібрано матеріал про героїв Радянського Союзу – наших земляків.

До 61-річчя ВВв проведена зустріч з двічі Героєм Соціалістичної Праці, партизаном-розвідником І.Кальницьким, який нині проживає в с. Печера Тульчинського району, відвідали меморіал заживо спалених фашистами людей в с. Богданівка нашого району.

Неподалік від Тульчина знаходиться знамените своєю історією село Тиманівка. Ми з студентами групи неодноразово відвідували музей Суворова та знамениті Суворовські криниці.

Музей-садиба Леонтовича сприяє долученню студентів до високого мистецтва музики, до вивчення культурних надбань українського народу. Тут Леонтович 80 років тому створив хорову капелу, яка й досі носить його ім'я, - тут він написав свої кращі твори: "Дударик", "Щедрик". Він допомагав багатьом талантам із простого народу, пропагував народне мистецтво. Студенти ознайомились з особистими речами композитора, відчували особливу ауру, в якій жив і творив митець, відомий усьому світу.

Власні інноваційні виховні технології

Працюючи з групою, враховую свій попередній досвід співпраці з студентами. Як викладач дисципліни "Основи менеджменту", навчаю їх бути успішними людьми, вміти спілкуватися, доводити свою думку до співрозмовника, бути щирим з друзями, вимогливими до себе та оточуючих.

Виходячи зі стін навчального закладу, студенти повинні не лише отримати диплом, набути знань і навичок з обраної професії, а й навчитися працювати з дітьми. Адже коли молоді спеціалісти потрапляють на виробництво, вони займають відповідну ланки в ньому. Часто їм

доводиться керувати невеликими колективами. Саме на цьому етапі установлені особистості як спеціаліста так я керівника величезне значення має вміння порозумітися з людьми, згуртувати колектив, організувати і проконтролювати виконання поставлених завдань.

Важливою проблемою у вихованні молоді вважають поширення знань про наркоманію та СНІД, тому, організовуючи всеобуч запрошую в групу нарколога, венеролога, психолога, які в доступній формі, з яскравими прикладами доводять студентам шкідливість, небезпечність, невиліковність дуже поширених серед молоді захворювань.

Для профілактики правопорушень ми з групою відвідуємо відкриті судові засідання і камеру попереднього ув'язнення, практикуємо засідання круглого столу. У засіданні круглого столу беруть участь прокурор, суддя, начальник РВУМВС – перші особи представників правопорядку районів.

Готуючись до такого заходу, в аудиторії вивішуємо анонімну скриньку під назвою "Запитай у прокурора", яка в опечатаному вигляді передається куратором представникам правоохоронних органів.

Значну увагу приділяю профілактиці та запобіганню суїциду. наводжу жахливі цифри: від суїциду в Україні гине молоді щороку більше, ніж за всі роки війни в Афганістані.

Виділяю велику увагу підготовці та проведенню виховних заходів, де обов'язково враховую результати психологічних досліджень. Підбираю ведучих та учасників так, щоб повноцінно використати потенціал кожного зі студентів.

Нестабільність у соціальній і політичній сфері, відсутність духовної культури, страх і невизначеність перед дорослим майбутнім життям, матеріальні проблеми негативно впливають на виховання молоді. Тому важливим аспектом виховання студентів вважають проблему етичного виховання молоді.

Суттєвим вважаю те, що студенти самостійно готують матеріал та підбирають форми проведення виховних факторів, виступають із творчими звітами та дослідженнями. Таким чином, підтверджується істина, що лише через самоусвідомлення, самопізнання можливо досягти добрих результатів у вихованні.

Переконую студентів, що життя прекрасне в усіх його проявах і що навіть найважчі хвилини і дні змінюються світлими і добрими. На зміну чорному прийде біле.

1 Що турбує Вас найбільше?

2 Які питання Ви би поставили людині, якій найбільше довіряйте?

3 Що би Ви хотіли прочитати, переглянути, почути?

В аудиторії висить анонімна скринька "У мене проблеми" , яка щоденно відкривається, для миттєвого реагування на проблему.

Ми систематично відвідуємо кіно лекторій в районному будинку культури з наступним анонімним письмовим відгуком (з враженнями та ставленням до цих проблем).

Ми часто відвідуємо будинок пристарілих в с. Тиманівка, Будинок дитини в Тульчині, допомагаємо знедоленим та самотнім. Моя мета – виховувати в студентів такі якості, як повага до старості, гуманізм та людяність. Кожен вихованець має засвоїти просту істину: "Як ми ставимося до своїх батьків, таке ставлення у наших дітей буде до нас".

Найдовірливіша і дружня розмова відбувається у мене зі студентами під час спільного відпочинку і занять спортом. Найпотаємніші думки ми висловлюємо біля багаття, коли здається, що ми найближчі люди на всій планеті.

Ми постійно працюємо над собою , пропагуємо здоровий спосіб життя, беремо активну участь у всіх спортивних міських заходах.

Всі ці форми роботи активно спрацьовують. Моя група за результатами першого семестру зайняла перше місце, за результатами другого семестру, я впевнена, теж буде перше.

Бо інакше, яка була б мені ціна, як куратору ?